

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het café met danszaal Eldorado in Grimbergen (Humbeek)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op de adviesvraag bij het college van burgemeester en schepenen van Grimbergen, ingediend op 13 april 2018;

Overwegende dat het advies niet tijdig is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 17 mei 2018, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het café met danszaal Eldorado aantoont;

Overwegende dat het café met danszaal Eldorado als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Een representatief, uitzonderlijk goed bewaard en herkenbaar voorbeeld van een handelspand in de landelijke Vlaamse Rand dat sinds zijn ontstaan in 1905, mogelijk als juwelierszaak, steeds in gebruik is gebleven als handelspand en dat voor 110 jaar, doch met verschillende functies. Getuige van die nieuwe functie is de uitbreiding en herinrichting van het gebouw tot café met danszaal in 1927.

Overwegende dat het café met danszaal Eldorado als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Een representatief, uitzonderlijk goed bewaard en herkenbaar voorbeeld van een vroeg 20ste-eeuws pand, in 1927 uitgebreid met een danszaal. Het samengaan van een café met danszaal, beiden zeer kwalitatief aangekleed creëert hier een bijzondere ensemblewaarde; Het café wordt gekenmerkt door een kleurrijk vormgegeven cafépui met tegels en glas-in-lood, vermoedelijk uit 1927 naar ontwerp van Jean De Roy uit Merchtem. De pui en caféinrichting voldoen aan de vormgeving zoals die door de contemporaine literatuur wordt voorgeschreven en zijn een vroeg voorbeeld van het gebruik van vernist finer voor caféinrichtingen. Het interieur van het café Eldorado bleef authentiek bewaard met onder andere de lambrisering met banken en spiegels, binnenschrijnwerk, toog, deuren, tochtportaal, radiatorkasten, vloertegels, glas-in-lood waardoor er een belangrijk ensemble ontstaat met referenties naar de pakketbootstijl;

De danszaal is een herkenbaar, representatief voorbeeld en een typevoorbeeld van een landelijke danszaal uit het interbellum met een eenvoudig exterieur en een rijkelijk vormgegeven interieur in een combinatie van de pakketbootstijl en de Beaux-Artsstijl. Alle typische kenmerken van een danszaal bleven bewaard: de verlaagde dansvoer, banken tegen de muren, kolommen om het balkon en het bovenste muurregister te ondersteunen, een balkon met trap, een podium met trappen en een afgeschuind plafond met authentieke luchters,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Het café met danszaal Eldorado, Kerkstraat 251 in Grimbergen (Humbeek), bekend ten kadaster: Grimbergen, 6de afdeling, sectie A, perceelnummer 76D (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

- 1° de plattegrond van de benedenverdieping wordt bepaald door twee gangen in de uiterste traveeën van het pand. De linker gang geeft toegang tot private delen. De rechter doorgang geeft toegang tot de achterliggende danszaal. Tussen beide gangen in ligt het café met een L-vormig plattegrond, bestaande uit een diepe gelagzaal achteraan aansluitend bij de danszaal en ernaast een kleiner gelagzaaltje aan de straatkant dat vermoedelijk ooit afgesloten was;
- 2° het café is een bakstenen gebouw met 5 ongelijke traveeën en twee bouwlagen onder een pannenzadeldak. De lijstgevel met muurbanden, een druiplijst, boogstenen en fries in gesinterde baksteen is afgelijnd door een houten kroonlijst op klossen. Op de bovenverdieping bleven de getoogde vensters met houten T-ramen bewaard. Op de gelijkvloerse verdieping steunt de gevel op een lage hardstenen plint. Het linker geveldeel van twee traveeën breed is opgebouwd uit een onderbouw van verticaal geplaatste baksteen, ter hoogte van de cafévitrine overgaand naar horizontaal geplaatste bakstenen met benadrukte lintvoeg. Verder werd de gevel plastisch uitgewerkt door de afgeronde muuropeningen, de halfronde deurstijlen, de uitspringende betegelde deurluifel en de combinatie van een recht liggend venster en een oculus. De drie rechter traveeën werden verbouwd tot een cafépui met groene en bruine geglazuurde keramiektegels op een lage hardstenen plint. Het houten schrijnwerk uit de jaren 1920 bleef bewaard. De voordeur kreeg een modernistische vormgeving en de bovenlichten van het bewaard schrijnwerk werden met geometrisch vormgegeven glas-in-lood ingevuld;
- 3° de pakketbootstijl is in de gelagzaal herkenbaar aan de lambrisering, de vormgeving van het loket waar entreetickets voor de danszaal werden verkocht, de bij de lambrisering aansluitende cafétoog met afgeronde hoeken onder een gelijkaardige luifel, de patrijspoorten met glas-in-lood en de afgeronde radiatorkasten. Het volledige interieur werd uitgevoerd in vernist gefineerd hout, afgewerkt met horizontale en verticale zwartgelakte lijsten en bovenaan een eenvoudige gelijkaardige sierlijst.

Tegen de wanden van de gelagzaal staan banken die overgaan in de lambrisering. De lambrisering rechts in de gelagzaal is deels opgevuld met spiegels, zodat er van achter de toog een zicht ontstaat over de volledige zaal. De muurbanken worden onderverdeeld door de dwars geplaatste radiatorkasten in dezelfde vormgeving als de lambrisering.

Achteraan in de gelagzaal, aansluitend bij de doorgang naar de danszaal en als één meubelconcept met de banken ontworpen, bevindt zich het loket voor de verkoop van entreetickets voor de danszaal. Het loket heeft een afgeronde deels beglaasde hoek. De fineerhouten deur langs de cafézijde heeft twee boven elkaar geplaatste cirkelvormige ramen met structuurglas. Een eveneens afgeronde houten radiatorkast, open naar de gelagzaal, en voorzien van patrijspoortvormige openingen scheidt het loket van de banken.

In de achterwand van de gelagzaal geeft een rechte dubbele deur toegang tot de achterliggende danszaal.

Centraal in de gelagzaal, tegen de linker wand, staat het toogmeubel. Het meubel met afgeronde hoeken volgt de L-vorm van de gelagzaal en sluit aan bij de houten lambrisering. De toog werd vormgegeven in hetzelfde fineerhout en met dezelfde belijnde lijsten als de lambrisering. De plint en het toogblad springen uit. Boven de toog een verlaagd plafond dat de afgeronde toogvorm volgt. Centraal in het plafond zit een patrijspoort. Naast de glazenkast zit een patrijspoortvenster met houten binnenkast en opgevuld met geometrisch vormgegeven glas-in-lood.

Het tochtportaal met rondbogige deur heeft de kenmerken die aansluiten bij de lambrisering.

Op de vloer ligt een tegelvloer uit het interbellum die naar indeling duidelijk geent is op de breedte van de voordeur. De vierkante tegels geven het idee van een geweven patroon. Hun combinatie van witte en bruine geaderde delen op een rode achtergrond sluiten aan bij de rode tint van de lambrisering. Het plafond is vlak afgewerkt;

4° het kleine gelagzaaltje aan de straatzijde wordt gekenmerkt door een gelijkaardige aankleding als de grote gelagzaal met langsheen de muren houten banken en een lage lambrisering. In de achterwand steekt een grote gebogen dubbele deur met een vormgeving aansluitend bij de lambrisering. In beide zijmuren, recht over elkaar twee halfronde doorgangen; één naar de toog en één naar de private gang en toiletten die bij de zaal aansluit. Ze hebben eenzelfde afwerking als de rest van het binnenschrijnwerk. Ter hoogte van de vensters werd de verwarming weggewerkt achter de banken. Een houten rooster laat de lucht toe te stijgen. Op de vloer ligt een tegelvloer uit het interbellum bestaande uit gele en grijze gemarmerde tegels afgewisseld met rode tegels. Het plafond is vlak gepleisterd;

5° de doorgang van de straat naar de danszaal herbergt een tochtportaal voordat de zaal betreden wordt. Na het portaal is er het loket om de tickets te kopen. De voorzijde bestaat uit een gebuikte deur, ingevuld met een glazen loket en een kleine plank. Tochtportaal en loket werden vormgegeven in pakketbootstijl met dezelfde kenmerken als het café;

6° de danszaal in Beaux-Artsstijl is een groot bakstenen rechthoekig gebouw onder zadeldak. De wanden hebben geen vensters. De binnenruimte is twee bouwlagen hoog onder een afgeschuind plafond. Centraal in de zaal ligt de verlaagde dansvloer met een parket in visgraatmotief.

De twee verdiepingen hoge zijwanden van de zaal worden horizontaal in twee delen opgedeeld. Aansluitend bij de dansvloer werd een trede met houten neus en keramische tegels voorzien en houten banken aan de wand bevestigd. Het bovenste register steunt op zuiltjes. De zaal wordt overdekt door een houten afgeschuind plafond met zichtbare metalen trekstangen. De wanden van de zaal zijn gedecoreerd met gepleisterde decoratieve elementen in Beaux-Artsstijl als lijsten, guirlandes, rozetten en gestrikte bloemenkranen. Op het plafond zijn houten rozetten aangebracht. Aan het plafond drie authentieke smeedijzeren luchters met bolvormige lampenkappen.

Het podium heeft een toneelopening met afgeronde hoeken. Op het podium ligt een plankenvloer. Links en rechts van het podium leiden twee steektrappen via rechte

deuropeningen van de zaal naar de scène. Centraal voor de scène staat een trap die naar het podium leidt.

Aansluitend bij het café werd een balkon op gietijzeren zuiltjes ingericht. Onder het balkon werd de lambrisering uit het café en het tochtportaal in pakketbootstijl doorgetrokken. Ook de armleuning van de trap die leidt naar het balkon is in dezelfde stijl uitgewerkt. De rest van de zaal is volledig gedecoreerd in Beaux-Artsstijl.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de bescherming beoogt het behoud van de gevels en bedaking van het woonhuis uit 1906 met de wijzigingen uit 1927 en het café en de danszaal uit 1927 met al hun erfgoedwaarden en -kenmerken zoals de in de gevelopstand herkenbare driedeling met een toegang tot de privéwoning, het café en de doorgang naar de danszaal en het nog aanwezige historische schrijnwerk op de bovenverdieping en in de cafépui. Bij renovatiewerken dient erover gewaakt dat het schrijnwerk bewaard blijft, kwalitatief hersteld of gereconstrueerd. De voordeur leidend naar de privévertrekken en de toegang tot de danszaal kunnen naar historisch model worden hermaakt;
- 2° de bescherming beoogt het behoud van de indeling van de plattegrond in vier onderscheiden delen: een toegang tot de privéwoning, het café, de doorgang naar de danszaal en de danszaal zelf;
- 3° de bescherming beoogt tevens het behoud van het historische interieur van het café en de danszaal met al hun erfgoedwaarden en -kenmerken. Mocht de oorspronkelijke vormgeving duidelijk worden van de doorgang tussen de grote en de kleine gelagzaal dan kan deze indien gewenst gereconstrueerd worden;
- 4° een nieuw reclameopschrift al dan niet met de naam van de zaak dient de cafépui met zijn geglazuurde tegels volledig vrij te houden;
- 5° bij vrijlegging en/of restauratie van de geglazuurde tegels is een vakkundige aanpak essentieel.
- 6° niet beschreven binnen- en buitenruimtes zijn uitgesloten van de bescherming.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen, wijzigen en herplaatsen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, structuurglas, glas-in-lood, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;

- f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur:
- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering met banken, wandspiegel, tochtportaal, toog en glazenkast, binnenschrijnwerk, beslag, hang- en sluitwerk, vloeren en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontpleisteren van bepleisterde elementen;
 - f) het beschilderen van ongeschilderde, onverniste of ongeboende elementen of het schilderen, boenen of vernissen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
 - g) het plaatsen en/of vernieuwen van technische voorzieningen zoals verwarming, klimaatregeling, elektrische installaties, geluidsinstallatie, sanitair, liften en beveiligingsinstallaties, waterleiding die een impact hebben op het café-interieur.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, **17 JULI 2018**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS